

Instrukce ohledně služby exorcismu a modliteb za osvobození

Definice

Čl. 1. Exorcismus je starobylá modlitba církve, která prosí ve jménu Ježíše Krista, aby byla některá osoba nebo předmět chráněn proti vlivu zlého ducha a vymaněn z jeho poroby. Jednoduchý exorcismus se provádí během slavení křtu. Slavný exorcismus, nazývaný „velký exorcismus“, se provádí podle schválených liturgických knih a je zaměřen na vymítání zlých duchů nebo vymanění z ďábelského vlivu, a to skrze duchovní pravomoc, kterou Ježíš Kristus svěřil své církvi (viz čl. 1673 KKC). Tato instrukce uspořádává praxi slavného exorcismu.

Čl. 2. Modlitba za osvobození je modlitba, kterou může provádět každý věřící, aby Bůh osvobodil jeho samého nebo jinou osobu od vlivu zlého ducha. Od exorcismu se liší předně formou modlitby: exorcismus je příkaz neboli zapřísahání, aby zlý duch odešel ve jménu Ježíše Krista (viz Sk 16,18), který může pronést pouze exorcista. Modlitba za osvobození je snažná prosba k Pánu, aby osvobodil od vlivu ďábla a jeho zla. Jedná se tedy o přímluvnou modlitbu.

Exorcista

Čl. 3. Exorcista je buď sám biskup, nebo kněz, který je místním ordinářem k této službě zmocněn zvláštním a výslovným dovolením. Aby mohl být nějaký kněz pověřen službou exorcisty, musí se vyznačovat zbožností, věděním, moudrostí, a bezvadným životem (viz kán. 1172 CIC).

Čl. 4. Exorcista je ustanoven písemně místním ordinářem na dobu určitou, obvykle na pět let. Pravomoc ustanoveného exorcisty je limitována hranicemi diecéze pověřovacího místního ordináře a vztahuje se především na diecézany příslušné diecéze. Za hranicemi diecéze exorcista nemůže vykonávat svoji službu, mimo případ, kdy doprovází vlastní diecézany např. při pouti a místní ordinář druhé diecéze takovou službu ve své diecézi jinak neomezil. Exorcista nemůže svoji pravomoc nikomu delegovat.

Čl. 5. Místní ordinář může v ustanovujícím dekretu stanovit, že pověřený exorcista smí svoji službu vykonávat pouze ve prospěch vlastních diecézanů, tj. určených podle kanonického bydliště a příslušnosti podle východního nebo západního obřadu katolické církve.

Čl. 6. V diecézi může být ustanoveno více exorcistů, přičemž jeden z nich je hlavním exorcistou tzv. „exorcistou moderátorem“ a další jsou ustanovení jako „zastupující“ exorcisté. Zastupující exorcisté konají svoji službu v souladu s pokyny exorcisty moderátora. Všichni exorcisté udržují živý synovský vztah k ordináři, který je pověřil touto službou. Za tímto účelem se pravidelně společně setkávají.

Čl. 7. Kněz, pověřený vykonat exorcismus pro jednotlivý případ je exorcista *ad casum*, který v případě naléhavé nutnosti může být pověřen i ústně.

Čl. 8. Řeholník, který má být jmenován místním ordinářem exorcistou potřebuje souhlas svého představeného (viz kán. 671).

Asistenti

Čl. 9. Asistenti tvoří spolu s exorcistou modlitební seskupení. Jejich úkolem je doprovázet exorcistu a jeho službu svojí modlitbou. Po složení předepsané přísahy mlčenlivosti asistují pod vedením exorcisty u exorcismu nezbytnou pomocí. Drží posedlé osoby a připravují vše nezbytné pro realizaci exorcismu (zajistit místo, připravit liturgické knihy a nádoby, apod.)

Čl. 10. Asistenti jsou ke své službě schváleni písemně místním ordinářem na dobu určitou, a to na základě doporučení exorcisty. Za asistenty mohou být schváleny osoby z řad kleriků, laiků a zasvěcených osob.

Čl. 11. Asistenti jsou osoby pevné víry, zdravého úsudku, jsou biřmovaní a žijí příkladným křesťanským životem. Asistenti jsou ke službě náležitě připraveni. Kromě lidských a duchovních kvalit jsou asistenti profesionálně schopní, doporučuje se odbornost v oblasti medicíny a psychologie.

Čl. 12. Někteří asistenti, kteří jsou odborně způsobilí, mohou být pověřeni k vyšetřování, zda podle medicíny či psychologie se u osob, které žádají o exorcismus, nejedná o nemoc nebo poruchu osobnosti. Svojí službou tak pomáhají exorcistovi dospět k morální jistotě, že se v konkrétním případě jedná o osobu stíženou vlivem mimopřirozené příčiny.

Čl. 13. Místní ordinář může určit rovněž jednoho z asistentů, aby moderoval komunikaci mezi exorcisty a byl kontaktní osobou pro osoby, které se dožadují pomoci od exorcistů. Kontaktní asistent se stará, aby informace o exorcismu byly nezkresleně předávány a všem potřebným se dostalo pomoci. Za tímto účelem může být zřízena webová stránka nebo jiné vhodné informační prostředky.

Čl. 14. Všichni přítomní zachovávají mlčení o identitě exorcisované osoby a o věcech, které během exorcismu vyšly najevo. Za porušení přísahy mlčenlivosti budou potrestáni spravedlivým trestem analogicky ke kánonu 1388, § 2 CIC a mohou být zbaveni pověření k výkonu této služby.

Průběh exorcismu

Čl. 15. Exorcista při modlitbě exorcismu striktně zachovává, jak všeobecné, tak partikulární zákony, a to včetně liturgických předpisů obsažených v předmluvě jednotlivých rituálů.

Čl. 16. Exorcista může užít, jak předchozího rituálu obsaženého ve XII. stati Římského rituálu, tak rituálu nového schváleného 1. října 1998 papežem blahoslaveným Janem Pavlem II., avšak velmi se doporučuje užívat nového rituálu. Exorcismus se modlí v latinském jazyce, nebo v jazyce, jehož překlad byl schválen Apoštolským stolcem (viz kán. 838 CIC). Používání vlastních překladů nebo přidávání vlastních neschválených modliteb příslušným představeným je přísně zakázáno, avšak některé části, které jsou již přeložené v jiných schválených

liturgických knihách, se mohou užít i v českém jazyce (vyznání víry, Písmo svaté atd.)

Čl. 17. Modlitbu exorcismu není možné kombinovat s jinými obřady svátostí (svátost smíření, mše svatá atd.) a svátostin (např. modlitba liturgie hodin). Rovněž není možné exorcismus kombinovat s modlitbou za uzdravení, kterou je možné konat pouze při zachování *Instrukce o modlitbách za získání uzdravení od Boha* Kongregace pro nauku víry.¹

Čl. 18. Před modlitbou exorcismu si exorcista vyžádá písemný souhlas od exorcisované osoby, že s exorcismem souhlasí. U dětí si vyžádá souhlas od rodičů. Ani v naléhavém případě nepřistoupí exorcista k modlitbě exorcismu, pokud nemá alespoň předpokládaný souhlas. V nejbližší možné době po modlitbě exorcismu si ovšem exorcista vyžádá souhlas od exorcisované osoby.

Čl. 19. Exorcista vede knihu exorcisovaných, ve které zaznamenává jméno a příjmení osoby, datum narození a křtu a kanonické bydliště. Spolu s touto knihou uchovává všechny příslušející listiny. Exorcista po skončení svého ustanovení odevzdá knihu ordináři. Exorcista *ad casum* naplní povinnost zaznamenání tak, že zajistí zapsání osoby do knihy některého z natrvalo ustanovených exorcistů.

Čl. 20. Exorcismus se vykoná na posvátném místě (viz kán. 1205 CIC), které je vhodně připravené, a pokud možno za přítomnosti Eucharistie.

Čl. 21. Při modlitbě exorcismu nejsou přítomné žádné osoby kromě schválených asistentů a osob, které pro jednotlivý případ připustil pověřený exorcista. Modlitbu exorcismu nikdy nekoná exorcista o samotě, při modlitbě musí být přítomny nejméně dvě osoby. Při exorcismu dítěte musí být přítomen alespoň jeden z rodičů a při exorcismu ženy musí být přítomna alespoň jedna další žena.

Čl. 21. Exorcismus není dovoleno nikomu zaznamenávat (nahrávat zvuk, obraz, fotit), mimo případ, kdy to dovolil exorcista, a to z důvodů pastoračních, terapeutických a legálních.

K zaznamenávání exorcismu si exorcista předem vyžádá souhlas exorcisované osoby.

Čl. 22. Exorcista, dříve než přikročí k exorcismu, se musí přesvědčit, zda se u osoby jedná o přítomnost zlého ducha nebo jen o nemoc (čl. 1673 KKC), proto před případnou modlitbou exorcismu si vyžádá odborné posouzení od specialisty v oboru medicíny (psychiatrie) nebo psychologie. Pro dosvědčení zdravotního stavu může požadovat předložení zdravotní karty.

Čl. 23. Na nepokřtěné osobě se slavný exorcismus nevykonává, ale poskytne se jí adekvátní katecheze a další obvyklé pastorační prostředky, aby mohla uvěřit v Ježíše Krista a být pokřtěna (viz Mk 16,16).

Čl. 24. Exorcista dbá na to, aby exorcismus nebyl konán na osobách psychicky nemocných, které by se následkem konání exorcismu mohly mylně domnívat, že jsou

¹ Kongregace pro nauku víry, *Instrukce o modlitbách za uzdravení od Boha*, ACTA ČBK 4 (2009), str. 75.

posedlé, a tak se vzdát řádného léčení. Při existenci psychických nebo fyzických nemocí a poruch, i když jsou těžko vysvětlitelné, exorcista nepřistoupí k modlitbě velkého exorcismu, ale přijme tyto osoby s velkou pastorační láskou jako osoby trpící, svěří je Pánu a vybídne je, aby se modlily obvyklé modlitby, snažily se žít svátostným životem a na úmysl uzdravení požádaly o celebraci mše svaté. Podle moudrého uvážení požádá exorcista o modlitbu za tyto osoby asistenty, komunity zasvěceného života, modlitební skupiny a svěří je pastorační péči vlastnímu faráři. Dbá ovšem na to, aby tyto osoby nezůstaly bez skutečné pastorační pomoci.

Čl. 25. Exorcista rozlišuje, zda se jedná u osoby o přítomnost zlého ve formě sužování, svázanosti nebo posedlosti. Imperativní formu exorcismu exorcista užije pouze v případě, že s morální jistotou dospěl ke skutečnosti, že se jedná o posedlost (viz *De exorcismis et supplicationibus quibusdam, prenotanda* č. 16). V jiných případech se modlí pouze formu deprekativní, kterou se také modlí před vyslovením imperativní formy exorcismu, a to i za účelem diagnostickým.

Čl. 26. Exorcismus se musí konat v klimatu víry a pokorné modlitby. Je nutné se vystříhat dojmu automatického účinku (magie), neboť osvobození od zlého nastává pouze podle Božího rozhodnutí. Velmi se doporučuje, aby před modlitbou exorcismu exorcista a asistenti přistoupili ke svátosti smíření.

Čl. 27. Exorcista dbá při modlitbě exorcismu na adekvátní obezřetnost. Postupuje v souladu s rituálem exorcismu. Mimo obřadem dovolených gest se osobně nedotýká těla exorcisované osoby. V případě nutnosti může přiložit kříž či ostatky svatých na bolestivé místo. Nikdo z přítomných exorcismu se také nedotýká exorcisované osoby, kromě nutnosti přidržet osobu v případě agresivních projevů. Asistenti rovněž nevkládají ruce na hlavu exorcisované osoby.

Čl. 28. Při zamoření místa a věcí exorcista vykoná svoji službu žehnáním podle benedikcionálu. Je-li potřeba zasažené místo exorcizovat, pověřený exorcista vykoná vše podle rituálu exorcismu.

Závěr

Čl. 29. Tato instrukce se schvaluje *ad experimentum* na dobu pěti let od data podepsání.

V Brně dne 30. 4. 2013